

Tjänsteutlåtande

Kommunkansliet

Till Valnämnden

Datum 2018-02-01

Dnr VN 2018/0006

Information till de politiska partierna i Österåkers kommun inför det allmänna valet 9 september 2018

Sammanfattning

Kommunkansliet har arbetat fram ett PM innehållande förhållningsregler i och kring röstmottagningsställe för förtidsröstning samt vallokaler. Detta PM har tidigare varit vägledande för samtliga politiska partier i samband med valen 2009, 2010 och 2014.

Beslutsförslag

Valnämndens beslut

Godkänna PM – *Information till de politiska partierna i Österåkers kommun inför det allmänna valet 9 september 2018* för distribution till de politiska partierna i Österåkers kommun samt övriga berörda.

Förvaltningens slutsatser

Kommunkansliet har arbetat fram ett PM innehållande förhållningsregler i och kring röstmottagningsställe för förtidsröstning samt vallokaler. Detta PM har tidigare varit vägledande för samtliga politiska partier i samband med valen 2009, 2010 och 2014.

Utgångspunkten för PM har varit vallagen (SFS 2005:837), kommunens lokal ordningsföreskrifter (ÖFS samt andra relevanta lagar och förordningar.

Bilagor

PM – Information till de politiska partierna i Österåkers kommun inför det allmänna valet 9 september 2018

Peter Freme
Kanslichef

Fredrik Zethraeus
Kommunsekreterare

Expedieras

- De politiska partierna i Österåkers kommun
- Kommunkansliet

Österåkers kommun
Kommunkansliet

Till politiska partier i Österåkers kommun

Datum: 2018-02-22
Ärende/nr: VN 2018/0006

PM - Information till de politiska partierna i Österåkers kommun inför det allmänna valet 9 september 2018

Uppdrag

I enlighet med beslut i Valnämnden den XX XXXX 2018, § X.X, presenteras i detta PM förhållningsregler i och kring röstmottagningsställen, dvs. vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Detta PM har tidigare varit vägledande för samtliga politiska partier inför valen 2009, 2010 och 2014.

Utgångspunkten för dessa förhållningsregler är:

- Vallagen (SFS 2005:837).
- Kommunens lokala ordningsföreskrifter (ÖFS 2003:15).
- Information från Valmyndigheten.
- Information från Polisen.
- Beslut från Länsstyrelsen i Stockholm avseende affischering.
- Andra relevanta lagar och förordningar.

Torgmöte

Enligt 2 kap ordningslagen (1993:1617) utgör ett torgmöte i samband med en valrörelse en allmän sammankomst för vilket anordnaren ska söka tillstånd.

Valstugor

Ansökan om tillstånd för valstugor (såväl friggebodar som mobila valstugor etc.) lämnas in till polisen. Blanketter finns på polisens webbplats och vid närmaste polisstation. Polisen skickar ansökan på remiss till kommunen för yttrande.

Polisen informerar ”För att underlätta tillståndsprocessen och ge sökanden en så stor möjlighet som möjligt att få sina önskemål tillfredsställda under valrörelsen, är det önskvärt att t.ex. partierna lämnar in en gemensam ansökan för respektive kommun. Det är önskvärt att partierna själva sinsemellan sköter inbokning av platser och tider för torgmöten och bokbord.”

För mer information, se bilaga 1.

Affischering och högtalarutsändning

I Österåkers kommuns Allmänna lokala ordningsföreskrifter (ÖFS 2003:15), § 10 och § 11, står:

§ 10, Affisch, annons eller liknande anslag inte utan tillstånd av polis, får sättas upp på sådana husväggar, staket, stolpar, träd, kopplingskåp, lyktstolpar eller liknande som vetter mot offentlig plats. Tillstånd behövs inte för att sätta upp anslag på tavlor, pelare eller andra liknande anordningar, som är avsedda för detta ändamål.

§ 11, Information, reklam, propaganda eller andra budskap, som riktar sig till personer på offentliga platser, får inte ske genom högtalare eller liknande utan tillstånd från polismyndigheten.

När det gäller affischering utmed allmänna vägar inom Stockholms län är det Länsstyrelsen i Stockholm som meddelar tillstånd.

För mer information, se bilaga 2.

Partierna bör efter genomfört val plocka ned affischer och annat valmaterial för att inte skräpa ned i kommunen.

Vallokaler och röstmottagningsställen

Av vallagen 8 kap § 3 följer att ”På ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val.”

Kommunkansliet tolkar lagen enligt följande:

- Partipolitiskt valarbete är förbjudet i eller i direkt anslutning till ett röstmottagningsställe. Förbudet omfattar bl.a. bärande av partisymboler på kläderna i röstmottagningsstället och vallokal.

Dock är det tillåtet att **utanför** röstmottagningsställe, bära partisymboler och dela ut valsedlar.

Reklam eller propaganda i form av t.ex. bilar eller affischer eller annan form av reklam med partisymboler, partibeteckning eller propaganda med partisymboler får inte förekomma inom synhåll för vallokal eller röstmottagningsställen.

Av vallagen 8 kap § 4 följer att röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. Det betyder att de som befinner sig i eller intill dessa lokaler ska rätta sig efter de anvisningar som ges av röstmottagarna. Oordning som inte kan avstyras ger röstmottagarna rätt att tillfälligt avbryta röstmottagningen.

Av vallagen 8 kap 5 § följer att väljare som finns på ett röstmottagningsställe eller på en plats som de har anvisats till intill detta när tiden för röstmottagning går ut, skall få tillfälle att rösta innan röstmottagningen avslutas.

Valsedlar och dess ordning

Partierna lägger själva ut sina namnvalsedlar i enlighet med den ordning som fastställs av Valnämnden. Ordningen kommer att finnas anslaget i röstnings- och vallokaler. Röstmottagarna ansvarar för att hålla ordning bland dessa valsedlar men inte för att fylla på.

Andra partier än partier representerade i riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige lägger själva ut sina valsedlar i vallokaler och röstningsmottagningsställen. Dessa partier ges möjlighet att placera sina valsedlar i ett eget valseställe, i enlighet med den ordning som fastställs av Valnämnden.

Röstmottagarna ansvarar för att hålla ordning bland dessa valsedlar men inte för att fylla på.

Partivalsedlar och blanka valsedlar ska ställas i bokstavsordning i ett valseställe enligt följande

Riksdag	Landsting	Kommun
Arbetarepartiet	Arbetarepartiet	Arbetarepartiet
Socialdemokraterna	Socialdemokraterna	Socialdemokraterna
Centerpartiet	Centerpartiet	Centerpartiet
Feministiskt initiativ		

Kristdemokraterna	Kristdemokraterna	Kristdemokraterna
Liberalerna	Liberalerna	Liberalerna
Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna
Moderaterna	Moderaterna	Moderaterna
Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet	Vänsterpartiet	Vänsterpartiet
		Österåkerspartiet
Blanka valsedlar	Blanka valsedlar	Blanka valsedlar

Namnvalsedlar ska ställas i bokstavsordning i ett valsedelstall enligt följande:

Riksdag	Landsting	Kommun
Arbetarepartiet	Arbetarepartiet	Arbetarepartiet
Socialdemokraterna	Socialdemokraterna	Socialdemokraterna
Centerpartiet	Centerpartiet	Centerpartiet
Feministiskt initiativ		
Kristdemokraterna	Kristdemokraterna	Kristdemokraterna
Liberalerna	Liberalerna	Liberalerna
Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna
Moderaterna	Moderaterna	Moderaterna
		Roslagspartier borgerligt alternativ
Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet	Vänsterpartiet	Vänsterpartiet
		Österåkerspartiet
Blanka valsedlar	Blanka valsedlar	Blanka valsedlar

Förtidsröstning

Förtidsröstning sker under perioden 22 augusti – 9 september vid följande lokaler i Österåkers kommun.

Förtidsröstning	Vallokal	Adress
Åkersberga central	Biblioteket	Åkersberga centrum
Alceahuset	Receptionen	Hackstavägen 22
Ljusterö	Information Ljusterö	Ljusterö torg

Öppettiderna för förtidsröstning ska följa ordinarie verksamhets öppettider. På valdagen den 9 september kommer endast receptionen i Alceahuset vara öppen för förtidsröstning, mellan kl. 08.00 och 20.00.

Valdagen

I Österåkers kommun finns följande valdistrikt och vallokaler. Vallokalerna är öppna mellan kl. 08.00 och 20.00 på valdagen.

Distrikt	Vallokal	Adress
Berga 1	Österåkers gymnasium	Lennart Neckmans väg 22

Berga 2	Österåkers gymnasium	Lennart Neckmans väg 22
Hacksta 1	Matsalen, f.d. Hackstaskolan	Bergavägen 21
Hacksta 2	Matsalen, f.d. Hackstaskolan	Bergavägen 21
Ljusterö	Ljusterö skola	Mellansjövägen 60A
Margretelund 1	Margretelundsskolan	Manfred Bondes väg 5
Margretelund 2	Margretelundsskolan	Manfred Bondes väg 5
Margretelund 3	Tråsättraskolan	Sjöfågelvägen 1
Roslagskulla – Åsättra	Roslagskulla skola	Rialavägen 4
Runö	Röllingbyskolan	Hackstavägen 31
Rydbo	Rydbo skola	von Essens väg 7
Skånsta	Sjökarbyskolan	Sjökarbyvägen 24
Skärgårdsstad	Skärgårdsstadskolan	Tre gruvors väg 1
Smedby	Solskiftesskolan	Solskiftesvägen 8
Svinninge	Rydbo skola	von Essens väg 7
Säby	Åkerstorpsskolan	Trevebovägen 122
Söra 1	Söraskolan	Luffarbacken
Söra 2	Söraskolan	Luffarbacken
Åkerstorp	Åkerstorpsskolan	Trevebovägen 122
Österskär 1	Österskärsskolan	Tunavägen 8
Österskär 2	Österskärsskolan	Tunavägen 8

OBS! När rösträkningen påbörjas efter kl. 20.00 ska vallokalerna hållas öppna för vem som helst, då rösträkningen är en offentlig förrättning.

De politiska partiernas besök i skolor

Av Skollagen 1 kap, § 5a framgår:

Rektorn beslutar om politiska partier ska bjudas in för att medverka i utbildningen. Om politiska partier bjuds in får antalet begränsas till samtliga de partier som är representerade i antingen riksdagen, vald församling i en eller flera kommuner eller i Europaparlamentet.

Rektorn får även bjuda in politiska partier utifrån ett annat urval än som anges i första stycket, om urvalet sker på en annan objektiv grund.

Om ett begränsat antal politiska partier har bjudits in till en skola enligt första eller andra stycket behöver inte andra politiska partier som har anmält intresse för att medverka i utbildningen ges en sådan möjlighet. Rektorn får dock besluta att eleverna som ett led i utbildningen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt ta del av information också från dessa andra politiska partier. Lag (2017:1112).

Datum

2017-10-25

Diariern (åberopas)

Bilaga 1

Till kommuner och andra intressenter inom
Stockholms och Gotlands län

Information med anledning av riksdagsvalet 2018

För att gynna de demokratiska rättigheterna och ge en likartad och enkel handläggning av det stora antal tillståndsärenden som förväntas inför valrörelser 2018, lämnas denna information.

Polismyndighetens förhoppning är att den sprids till de politiska partierna, berörda valsamordnare och andra som kan komma att ansöka om tillstånd inom respektive kommun.

Under ett valår är ansökningstrycket högt hos Polismyndigheten och det offentliga rummet är särskilt eftertraktat. Därför är det viktigt att ansökningar lämnas in i god tid, helst en månad i förväg. Polismyndigheten kan komma att avvisa ansökningar som inte kommer in inom den tidsgräns som anges för ansökningar av tillstånd, detta med anledning av att Polismyndigheten saknar möjlighet att hinna handlägga dem.

Kravet på tillstånd

Av 2 kap. ordningslagen (1993:1617) framgår att ett torgmöte i samband med en valrörelse utgör en allmän sammankomst för vilket anordnaren ska ansöka om tillstånd. Vidare kräver allt användande av offentlig plats inom detaljplanelagt området tillstånd enligt 3 kap. ordningslagen och de allmänna lokala ordningsföreskrifterna. Till tillståndspliktigt användande av offentlig plats hör bl.a. affischering och valstugor samt det som anordnaren vill ha i anslutning till valstugan, som bord och så kallade beachflaggor.

Tillståndsansökan

En ansökan ska ges in per aktivitetstyp, dvs. en ansökan för torgmöten, en för valstugor, en för bokbord och en för affischering osv. I ansökan ska det ingå ett program där alla aktiviteter som sökanden avser bedriva framgår. I ansökan ska det även anges en person som är ansvarig anordnare för varje sökt tillfälle.

Vidare ska det av ansökan framgå om högtalare, förstärkare och/eller scen ska användas och i så fall vid vilka tillfällena. Det ska även framgå om det kommer

2017-10-25

förekomma något artistuppträdande samt om någon särskilt publikdragande talare/person/grupp ska närvara. Till ansökan ska alltid en skiss över platsen och den tilltänkta etableringen med måttangivelser bifogas.

I tillståndet för en allmän sammankomst kan ett litet bokbord ingå. För det fall anordnaren avser att använda ett bokbord ska detta framgå av ansökan. Om ansökan avser flera tillfällen ska det framgå vid vilka tillfällen som det är aktuellt med bokbordet.

Varje allmän sammankomst i form av torgmöte bör begränsas till 1 timme per anordnare. Begränsningen syftar till att säkerställa den demokratiska ordningen och för att alla ska ges möjlighet till sin aktivitet.

Rekommendationer för de politiska partierna

För att underlätta tillståndsprocessen och ge sökanden en så stor möjlighet som möjligt att få sina önskemål tillfredsställda under valrörelsen, är det önskvärt att t.ex. partierna lämnar in en gemensam ansökan för respektive kommun. Det är önskvärt att partierna själva sinsemellan sköter inbokning av platser och tider för torgmöten och bokbord.

För att samtliga partier ska ges möjlighet att använda de mest attraktiva tiderna bör inbokningen av den offentliga platsen ske genom ett rullande tidschema. Varje dag ska även tider lämnas öppna så att andra allmänna sammankomster samt offentliga tillställningar ges möjlighet att använda de offentliga platserna för sina aktiviteter. Om partierna inte kan fördela platser och tider enligt detta önskemål kommer fördelning helt att ske av Polismyndigheten, utifrån en konkurrensbedömning av platserna och tiderna.

Om partierna efter ansökan väljer att byta tider med varandra ska det, så snart det är möjligt, meddelas till Polismyndigheten.

Polismyndighetens handläggning

Avgifter

Handläggningen av en ansökan påbörjas först när ansökningsavgiften är betald. Varje sökande som omfattas av ansökan ska betala en avgift per den kommun som ansökan omfattar. Om ansökan omfattar en kommun som består av flera lokalpolisområden betalas en avgift per det lokalpolisområde som omfattas av ansökan.

Avgifterna för de vanligaste arrangemangen är följande. Torgmöten 250 kr, uppställning av valstugor 700 kr och affischering 700 kr.

När ansökan kommit in till Polismyndigheten skickar myndighetens handläggare en betalningsavi med ansökningsavgiften till den e-postadress och den postadress som angivits på ansökan. När avgiften är betald kan polisen börja handlägga ärendet. Reglerna för avgiftsuttag finns i avgiftsförordningen (SFS 1992:191).

2017-10-25

Prövning av ansökan

När ansökan och ansökningsavgift kommit in till Polismyndigheten prövas ansökan utifrån allmän ordning och säkerhet samt trafik. Polismyndigheten kommer även att konkurrensbedöma ansökan i förhållande till andra ansökningar. Konkurrensbedömningen sker minst en gång per månad för att trygga de grundlagsskyddade rättigheterna om mötes-, demonstrations- och yttrandefrihet. Efter konkurrensbedömning utfärdas tillstånd för som längst en månad i taget.

Övrig information

Alla aktiviteter och etableringar som genomförs utan ett utfärdat polistillstånd utgör brott mot ordningslagen för vilket anordnaren kan ställas till ansvar.

Frågor beträffande denna skrivelse kan besvaras av:

Björn Knutsson, 010-56 383 77

Ulrika Kairento, 010-56 38334

Med vänliga hälsningar

Annika Eriksson
Kommenderingschef

Bilaga 2

Tillstånd att inom Stockholms län sätta upp valaffischer inför 2018 års val till riksdagen samt landstings- och kommunfullmäktige

BESLUT

Med stöd av 46 § väglagen (1971:948) och 6 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning meddelar Länsstyrelsen i Stockholms län de politiska partier som deltar i något av de rubricerade valen tillstånd till valaffischering utmed allmänna vägar inom Stockholms län under tidsperioden den 12 augusti–16 september 2018 med anledning av valen till riksdagen samt landstings- och kommunfullmäktige. Tillståndet gäller utom detaljplanelagt område (inom sådana områden söks tillstånd hos respektive kommun).

Följande villkor gäller för tillståndet.

- Valaffischer får inte sättas upp utmed motorvägar, motortrafikleder och mötesfria landsvägar ("2+1-väg") och inte heller på broar över sådana vägar.
- Valaffischer får inte placeras i kurvor, i cirkulationsplatser eller i övrigt så att sikten skymms för fordonsförare och bör placeras minst 75 meter från vägkorsningar och cirkulationsplatser, minst 50 meter från vägmärken och trafiksignaler samt minst 5 meter från vägkanten.
- Valaffischer får inte ges sådan utformning att de kan förväxlas med vägmärken eller trafikordningar.
- Valaffischers storlek får inte överskrida 4 m² (kvadratmeter).
- Valaffischer ska tas ned senast den 16 september 2018.
- Valaffischer ska ägnas sådan tillsyn att de inte vållar nedskräpning.
- I de fall kommunen är väghållare ska samråd ske med aktuell kommun (den kommunala nämnd som enligt väglagen fungerar som väghållningsmyndighet).

Datum
2018-02-12**Beteckning**
523-4893-2018

Samråd har skett med den statliga väghållningsmyndigheten, Trafikverket Region Stockholm, som har tillstyrkt tillstånd enligt ovan.

Uppllysning

Tillståndet förutsätter att vederbörande markägare har medgivit att affisch(er) får sättas upp.

Beslut i detta ärende har fattats och digitalt godkänts av enhetschef Helena Remnerud. Föredragande har varit länsassessor Johan Backman.

Kopia till
Trafikverket Region Stockholm, Enhet Trafikmiljö, dnr TRV 2018/13060